

Lembourn: Budgetministeren har tidligere i dag i debatten sagt, at skatteforhøjelser er ikke noget forkert middel i finanspolitikken. Generelt er dette selvfølgelig rigtig, men det kommer sandelig an på forudsætningerne, og forudsætningerne for, at det ikke er et forkert middel, er ikke til stede.

Finansministeren har også i debatten nævnt, at der var tre metoder til at gennemføre en finanspolitisk stramning. Den ene var besparelser, den anden var større indkomstskatter, og den tredje var højere afgifter. Finansministeren afviste stort set besparelserne. Man taler om 200 mill. kr., men det er jo småbeløb i forhold til det, det drejer sig om. Finansministeren afviste også den anden mulighed, nemlig større indkomstskatter, og det er forståeligt. Ministeren ved ligesom vi andre, at de kontraktive virkninger er ikke tilfredsstillende. Stigende indkomstskatter formindsker arbejdslysten, og der er en enorm modvilje i befolkningen imod det. Derfor var der for ministeren kun den tredje mulighed tilbage, nemlig højere afgifter, og det er altså den, man har valgt. Spørgsmålet er nu imidlertid, om ikke højere afgifter har ganske samme uheldige og finanspolitiske lidet virkningsfulde resultater som højere indkomstskatter.

Hvis man ser i vismandsrapporten fra maj 1943, hvor man har foretaget en beregning af multiplikatorvirkningen af de forskellige finanspolitiske indgreb, det vil altså sige en sammenligning mellem det beløb, man tager ind ved indgrebet, og den stramning, som bliver resultatet, så viser det sig, at hvis man vælger indkomstskatteforhøjelsen og man f.eks. tager 1,2 mia kr., så er stramningen kun 925 mill. kr., og det er endda kun på kort sigt.

Hvis man vælger en forhøjelse af afgifterne — beregningen er bygget på en undersøgelse af en stigning i vægtafgifterne — på 1 mia kr., så er stramningen kun 750 mill. kr. Det vil altså sige, at multiplikatoreffekten er lige så ringe ved afgiftsstigningen som ved stigningen i indkomstskatterne.

Hvis man derimod undersøger effekten af besparelser i de offentlige udgifter — her har man taget varekøb — og man tager en besparelse på 1 mia kr., så er effekten 1,5 mia kr. Her er den altså 50 pct. større end det beløb, man strammer med.

Derfor må man komme til det resultat, at

hvad enten man anvender forhøjelse af indkomstskatter, eller man anvender forhøjelse af afgifter, så er manglerne ganske de samme, og de indvendinger, som også finansministeren selv har været inde på med hensyn til stigende indkomstskatter, kunne han lige så godt anvende imod stigende afgifter. For dem begge gælder det nemlig, at en del af beløbet forsvinder ved, at man opsparer noget mindre, og generelt gælder det for dem begge, at hvis man vil lave et større kasseoverskud ved offentlige indkomstforøgelser, så får det ikke den tilsigtede virkning, så længe man befinder sig i et fuldt beskæftigelsessamfund med lønglidningsmuligheder kombineret med en meget stor stivhed i efterspørgselselasticiteten, hvilket netop er tilfældet med nogle af de forbrugsgoder, der her er tale om, f.eks. tobak og øl. Hvis der havde været ledig arbejdskraft og ledig kapital, så er det da rigtigt, at disse indgreb selvfølgelig har en virkning. Det erkender regeringen jo klart, naturligvis; sådan er det, det ved enhver økonom. Men den må jo også erkende, at vi har ikke disse forudsætninger. Der er ikke ledig arbejdskraft, og der er ikke ledige kapitalressourcer. Det er regeringen jo selv med til at bekræfte ved at fremsætte et lovforslag om selektiv kreditgivning. Man ved altså, at forudsætningerne for, at denne finanspolitik skal have den effekt, som den har i et samfund med ledig arbejdskraft, ikke er til stede nu.

Dertil kommer, at stramningen er kortvarig. På grund af lønglidningsmulighederne vil arbejdstagerne i løbet af forholdsvis kort tid — perioden skifter med brancherne — have skaffet sig compensation, og så er man lige vidt. For de virksomheders vedkommende, som producerer for hjemmemarkedet med et købedygtigt og købevilligt marked, og det har vi unægtelig, kan den del af afgifterne, som lægges på erhvervsvirksomhederne, væltes over på priserne. Det vil altså sige, at både gennem lønglidning og gennem prisovervæltning får man prisniveauet til at stige, og hvad betyder det? Ja, det betyder, at der bliver bedre muligheder for, at udenlandske varer, som ikke har været igennem samme prisstigning, kan konkurrere med de danske, altså en øget import, samtidig med at eksporten vanskeliggøres. Resultatet er en svækkelse af valutabalancen.